

dus niet in te gaan. De ontzaglijke krachtsinspanning der architecten van alle landen heeft eindelijk een nieuwe bouwkunst tot stand gebracht, die waarlijk beantwoordt aan den geest van onze periode, toonende een universeel karakter en dien geest van eenheid waaruit al de groote tijdperken der geschiedenis zijn ontstaan, maar die het probleem van eensgezinde samenwerking van alle kunsten aan een enkel oeuvre nog niet kende. Een jaar of vijftien geleden heerschte de idee van afweer, uitgesproken tegen het weder opnemen der beeldhouwkunst, in den geest van vele architecten absoluut, een afweer die misschien noodzakelijk was om te reageeren tegen de ornamentale decoratie, die zich toen rijkelijk breed maakte zoowel in de gevels als in de interieurs, met minachting voor alle werkelijk constructieve principes. Sindsdien is de nieuwe bouwkunst geboren en de geest der architectuur de sculptuur betreffend heeft een evolutie doorgemaakt. Deze tentoonstelling is er het bewijs van. Maar bij deze eerste gelegenheid hebben de architecten zich ontredderd voelen staan tegenover het probleem, ja zij hebben uit het oog verloren dat hier een probleem bestond, een gróót probleem.

Om te beginnen hebben zij de beeldhouwers buiten de ontwikkeling der plannen gehouden. In vele gevallen hebben zij zelfs niet van den beginne af aan hen gedacht. Er was dan van den aanvang af zelfs geen poging tot samenwerking. Dikwijls is de sculptuur verbannen naar die plekken waar zij het minst hinderlijk was, om vooral maar geen schade te doen aan het geheel, in plaats van dat men dat geheel schiep samen met de sculptuur, b.v. om er zekere belangrijke punten in de architectuur mee te versterken en om aan het detail of aan het ensemble zijn definitief karakter en geest te schenken, zooals dat geschiedde bij den antieken bouw en bij dien der middeleeuwen. Wat zijn er een beeldhouwwerken maar lukraak neergeplant, doet er niet toe waar, als ze vooral maar niets van het bouwwerk verborgen. Verbergen de sculpturen van het Portail Royal der Kathedraal van Chartres soms iets van de constructie, of ondersteunen zij integendeel die constructie, tegelijkertijd scheppende een rijke atmosfeer, zoo noodig om de Kathedraal haar karakter te geven? Iedere bouw heeft een zin en een bestemming, die de op rationeele wijze opgenomen sculptuur nader aanduiden en verheffen kan door de diepe suggestie van kunst die er zich uit losmaakt. Maar daarvoor is het noodig dat het beeldhouwwerk geplaatst is daar waar het moet zijn. Overal elders verliest het iets van zijn suggestieve kracht ten opzichte van de architectuur en wordt het een overtollig voorwerp.

De zaak is, dat de moderne architecten de logische plaatsing, organisch begrepen en onmisbaar, van de sculptuur nog niet gevonden hebben zooals de groote romaansche bouwers die gevonden hebben, zij het na een zekere aarzeling. Wij tegenwoordig staan aan het begin van zulk een periode van aarzeling in de monumentale kunst van onzen tijd.

Vele architecten beseffen zelfs niet wat beeldhouwkunst eigenlijk is.